

Kjøbenhavn.
Udkommer hver Søndag.

Nr. 395.

Den 25. Januar 1880.
Abonnementspris: 3 Kr. 50 Ore Kvartalet.

Nicolai Müller og Peter Willemoës.

Et Foredrag, holdt i Soldatensammenslutningen den 16. December 1879, af Premierlieutenant O. Pütken.

Blandt Heltene fra Slaget i Kongedybet den 2. April er der En, hvis Navn i den nationale Bevidsthed staaer omgivet med et romantisk Skjær; det er Peter Willemoës, den attenaarige Chef for det Gernerste Flaadebatteri. Grunden maa tildeels søges i Sympathi for hans ungdommelige Tapperhed og tidlige Død paa Valpladsen, men først og fremmest i den Omstændighed, at han den 2. April havde Stilling med sit Batteri under det engelske Admiralskibets Kanoner, og at han her værgede sig mod sin vældige Modstander paa saadan en Maade, at Nelson, Manden fra de hundrede Kampe, maatte skjenke ham sin Beundring. Blandt alle de tapre Mænd, der paa denne Dag udholdt et Angreb af Englands prøvede Flaade og sloges, til Blokstibene vare stude sammen omkring dem, rager derfor Willemoës' Navn et Hoved op. I „Prøvesten“, „Dannebrog“ og „Hajen“, baade norden og sønden for ham i Linien, blev der kæmpet med saa glimrende Tapperhed, at „Elephant“s Chef, Kaptain Foley, i Begyndelsen af Slaget beundrende maatte udbryde: „They stick to it in good style, and seem to be brother bulldogs“, men i over tre Fjerdedele af et Aarhundrede har Peter Willemoës, trods rejste Indsigelser, i de Flestes Bevidsthed været ene om den Ære, at Englands berømte, sejrsvante Admiral i smigrende Udtryk roste hans usorfærbede Forsvar og ønskede at se og kende den unge Mand, der saalænge havde holdt sin Vimpel vajende under Admiralskibets ødelæggende Ild og til Slutning, uden at overgive sig, kappede sine Touge og redde sig ind paa Andrerheden med sin forsludte Pram.

I Aaret 1878 er atter Troen herpaa bleven rokket, og det er fra Norge, at Tvivlen er rejst.

Af den norske Forlagsforening (Kristiania 1878) udgaves i dette Aar en Bog med Tittlen „Fra Krigens Tid (1807—1814), Bidrag til den norske Marines Historie“, samlede og udgivne af N. A. Larsen. Bogen indledes med en Biografi af den i Januar 1848 som Vice-Admiral afdøde Normand Jochum Nicolai Müller, der som Secondlieutenant som Chef for Stykprammen „Hajen“ med Ære deltog i Slaget paa Kjøbenhavns Rhed, og i Omtalen heraf og de dermed i Forbindelse staaende Begivenheder hedder det: „I den Samtale, som Admiral Nelson efter Slaget havde med den dansk-norske Kronprinds (senere Kong Frederik den Sjette), roste han overmaade de Dansk-Norskes Tapperhed og skal specielt have anbefalet en af de yngre Officierer til Forfremmelse, hvortil Prindsen svarede, at dersom han skulde gjøre alle sine tapre Lieutenanter til Kapitainer, beholdt han ingen Lieutenanter i sin Marine. Lieutenant Willemoës blev snart nævnt og senere almindelig anseet for at være den af Nelson tilsigtede Officier. Der er imidlertid meget, som taler for, at Nelson mente Lieutenant Müller, thi „Hajen“ var blandt de Fartøjer i Defensionslinien, som længst fortsatte Slaget, og saa lige under Admiral Nelsons Døje, medens Lieutenant Willemoës med sit Flaadebatteri laa indenfor „Dannebrog“ og „Hajen“. Flydebatteriet ophørte med sin Skydning for „Hajen“ og havde trukket sig tilbage. Müller var, som oven anført, den eneste af de paa „Elephant“ værende fangne Officierer,

som førtes ned i Kahytten og præsenteredes for Nelson, og hans Modtagelse og Behandling paa dette Skib var ualmindelig forekommende, ligesom hans Sabel ikke frætoges ham. Saavidt vides, skrev ogsaa det Rhygte, hvorefter Nelsons hædrende Omtale skulde gjælde Willemoës, sig fra en Meddelelse i en Avis, som udgaves af en Slægtning af denne."

Der er noget Bedrøveligt ved, naar man i en Aar-række har troet at eje Noget, pludselig at modtage Efterretningen om, at det ikke er Tilfældet, at det har berøet paa en Misforstaaelse, som snarest maa rettes, for at Sandheden kan komme for Dagen. Denne Skuffelse kommer ikke saa sjelden nutildsags, snart hist, snart her; thi den nyere Historiekrøning med sin indgaaende Kritik, sin skarpe Bevisførelse og sin energiske Indtrængen i og Prøvelse af de mindste Detailler bringer overraskende Resultater frem mellem Aar og Dag, og Meget, som ved Traditionens Hævd i Aarhundreder maatte har staaet som en uomstødelig Sandhed, forsvinder og bliver til Intet i Kritikens smeltende Ild, og mangen en flaaende Ytring eller dybsindig Tanke, som man i langsommelige Tider har beundret, fremhævet og citeret ved forskellige Lejligheder og knyttet til en bestemt historisk Begivenhed, viser sig ofte at have været ydtalt af en ganske anden Personlighed, paa et andet Sted og ved en anden Lejlighed end netop det, som Slægt efter Slægt har troet paa.

Enhver historisk Rettelse, enhver Oplysning, der gennem en klar og uangribelig Bevisrække omstøder det Gamle og rejser noget Nyt, for at hævede den historiske Sandhed, maa modtages med Taknemmelighed, selv om de Idealer, man fra Børnsben har seet op til, blegne derved; men ere Beviserne ikke fuldgjeldige, kastes der en løs Tvivl ind, der kun rokker det Bestaaende, men ikke evner at fuldkaste det, opnaaes kun det Ene: at skabe Uvillie og Bitterhed hos dem, der eje det, hvorved der bliver rokket. Det Gamle maa ikke styrtes, førend det Nye staaer fuldfærdigt til at inbtage Pladsen.

Med disse sidste Bemærkninger for Dje skal jeg her med de Midler, som for Tiden staa til Raadighed, undersøge Gyldigheden af den ovennævnte Paastand.

De to Mænd, der nu begge bejle til den Ære at have været Gjenstand for Nelsons beundrende Omtale, ere Normannden Joachim Nicolai Müller og den Danske Peter Willemoës.

Peter Willemoës er født den 11. Maj 1783 i Aesens paa Fyen. Hans Fader var Kammerraad og Amtsforvalter Christian Willemoës. I Slutningen af August Maaned 1800 blev han udnævnt til Secondlieutenant og det følgende Aar i Marts udkommanderet som Chef for det Gerneste Flaadebatteri. Syv Aar efter endte han sin korte, men glimrende Løbebane i Kampen under Sjællands Odde ombord i Linieskibet „Prinds Christian Frederik“.

Nicolai Müller er født i Trondhjem den 1. Februar 1775 og blev i Aaret 1796 udnævnt til Secondlieutenant. Ved Norges Adskillelse fra Danmark indtraadte han i den norske Marine, avancerede i Aarenes Løb igennem dens forskellige Grader og tog først i Aaret 1845 sin Afsked som norsk Vice-Admiral.

Det ovenfor citerede gaaer med saa stor Sikkerhed ud fra som noget Givet, at det har været Müller, Nelson har ment, at Willemoës' Adkomst kun betegnes som et Rhygte, og tilmed af en saa mislig Oprindelse, at det „saavidt

vides, skrev sig fra en Meddelelse i en Avis, som udgaves af en Slægtning af denne.“ Forholder dette sig rigtigt, saa maa vi desværre gjøre os selv den sorgelige Indrømmelse, at vi have været førte bag Lyset; som Børn have vi lært Grundtvigs rørende Digt udenad „Kommer hid, O Piger smaa!“ skrevet til Willemoës' Ære, vore Bedstemødre have med Begejstring sat deres Pokker à la Willemoës uden at vide, at Frisuren burde have været anderledes anlagt og kaldt à la Müller, og nu saa vi at vide, at det Hele har sit Udspring fra en Meddelelse med Smaat i en eller anden Avis, hvor Udgiveren — en Slægtning af Willemoës — har bragt Nyheden frem paa Sandhedens Bekostning. Havde det været i vore Dage, turde det have sin Vanførlighed at kontrollere Rigtigheden af den udslynge Paastand; men i Aaret 1801 var Forholdet anderledes; „Berlingske Tidende“ og „Abresø-Avisen“, begge to i den mest diminutive Skikkelse, tilfredsstillede i de Dage næsten udelukkende Hovedstadens Begjær efter Nyheder, og intet af disse Blade havde nogen Slægtning af Willemoës til Udgiver. Fra de nulevende Medlemmer af Familien har jeg om dette Spørgsmaal modtaget Oplysninger igjennem Kammerjunker F. Willemoës, der i et Brev af 27. Februar 1879 skriver saaledes:

„At Rhygtet hidrørte fra en Meddelelse i en Avis, der udgaves af en Beslægtet, bør ikke staa uimodsagt. Familien bestod dengang af Forældre, sex Brødre og to Søstre; hverken Faderen, Brødrene eller Søstrenes Mænd vare Avis-Udgivere eller engang Korrespondenter for Aviser, hvilket dengang ikke var nogen almindelig Syssel. Af fjernere Beslægtede var der, saavidt vides, ingen, da Familien var meget afluttet.“

Efter ovenstaaende Erklæring maa det vel ansees for utvivlsomt, at selv om Beretningen om Willemoës kan have staaet i et Blad, er det dog ikke en Avismeddelelse, som han kan takke for sit Ry, og i ethvert Tilfælde maa Insinuationen om, at det endogsaa skulde have været en af den unge Officiers egne Slægtninge, der velvilligt havde sat Beretningen i Omløb, bortfalde som fuldstændig ugrundet.

Efter at have gjort Rede herfor, skal jeg undersøge et Punkt af Vigtighed nemlig, hvor i Linien de to Officiere laa med deres Skibe under Kampen den 2. April; thi Flaadebatteriets og Stykprammen „Hajen“s Stilling og Afstand fra Linieskibet „Elephant“ er et vigtigt Moment til Bedømmelsen af, hvem af de to Modstandere den engelske Admiral har havt paa nærmest Hold og som Følge deraf ogsaa har havt mest Lejlighed til at lægge Mærke til under Slagets Gang.

Ogsaa herom giver N. A. Larsens Bog Underretning: „„Hajen“ var blandt de Fartøjer i Defensionslinien“, skriver han, „som længst fortsatte Slaget, og laa lige under Admiral Nelsons Dje, medens Lieutenant Willemoës med sit Flaadebatteri laa indenfor „Dannebrog“ og „Hajen“.

Tager man Planen over Slaget for Dje fra Gardes „Den dansk-norske Sømagts Historie“, vil man se, at den danske Stillings Centrum dannedes af Kommandoskibet „Dannebrog“, med sine Sekundanter „Hajen“ mod Syd og „Flaadebatteriet“ mod Nord, medens „Aggershus“ og „Elven“ laa indenfor Linien for at styrke Centrum. De citerede Linier af „Fra Krigen Tid“ forudsætte, at „Hajen“ havde sin Plads i Defensionslinien, og antager man for rigtigt, hvad den norske Forfatter skriver, at

„Flaadebatteriet“ laa indenfor Defensionslinien, vil man finde, at Afstanden mellem Kommandofibet og det næste Skib i Linien „Sjælland“ bliver ca. 400 Alen, medens Afstanden imellem Skibene i Omegnen af Centrum ellers kun er ca. 200 Alen, og vi træffe derved paa den mærkelige Usandsynlighed, at den Højstkommanderende, istedetfor at holde sit Centrum saa tæt sluttet som muligt, her skulde have ladet være et aabent Rum, større end paa noget andet Sted i hele Linien. Jeg skal endvidere gjøre opmærksom paa, at hvis „Flaadebatteriet“ virkelig havde ligget indenfor Defensionslinien, er der ogsaa al Grund til at antage, at det, da Willemoes henimod Kl. 2 kappede sine Touge og opgav den ulige Kamp, ligesom sine Kamerater „Aggershus“, „Nyborg“ og „Elven“ vilde have brevet klar op langs Linien, ført af det sønden Vand; men dette skete som bekendt ikke, „Flaadebatteriet“ ragede ombord i „Sjælland“, der laa lige nordenfor i Linien, og denne

Den danske Forsvarslinie (efter Naval Chronicle og Dispatches and Letters of Lord Nelson):

Provestein (Prøvestien);	Sruftskin* (Sværdstiften);	Greniers redeau* (Flaade-	Søhesten* (Søhesten);
Nagrien (Nagrien);	Kronborg* (Kronborg);	batteri Nr. 1);	Holstein (Holsten);
Kindsborg (Rendsborg);	Hagen* (Hagen);	Aggershuus (Aggershus);	Indfodstratten (Indfodsretten);
Nyborg* (Nyborg);	Dannesborg (Dannebrog);	Sjælland (Sjælland);	Weilperen (Hjelperen).
Jutland (Sjælland);	Elvin (Elven);	Charlotte Amelie (Charlotte Amalie);	

Til Slutning skal jeg anføre et Bevis for det ovenfor Fremsatte, nemlig den Højstkommanderende Olfert Fischers eget Udsagn.

I en Skrivelse til Kronprindsen, dateret 2. November 1802, og som ifølge Garde opbevares i Krigsministeriets Arkiv, udhæver Kommandeur Fischer, at Linien er svag, og siger, at han, for at slutte den, „traf Flaadebatteriet, Stykprammene „Søhesten“, „Sværdstiften“ og „Hagen“ endog ind under Linien, som Alt, hvad der havde Kanoner, saa nær Liniens Aabninger som muligt, for at gjøre al Gjennembrudning saa vanskelig som muligt.“

Det turde efter denne Udtalelse være bevist, at Angivelsen af, at Flaadebatteriet laa indenfor „Dannebrog“ og „Hagen“, maa bero paa en Unøjagtighed eller Misforstaaelse; paa Slagdagen den 2. April laa Willemoes i Linien som det første Skib i Linien nordenfor Kommandofibet „Dannebrog“.

At Nelson under sit Ophold ved Kjøbenhavn i Anledning af Underhandlingerne om Vaabenstilstand ikke alene har udtalt sig anerkjendende om det danske Forsvar i Kongedøbet den 2. April, men endogsaa specielt omtalt en bestemt af Defensionens Officierer i beundrende Udtryk og ønsket at faae ham at se, herom er der ingen Tvivl hos Nogen; det staaer som en fastslaaet Kjendsgjerning, som man møder i enhver Beskrivelse af Slaget paa Kibed.

Om Lejligheden, da den omtalte Samtale imellem Kronprinds Frederik og Lord Nelson fandt Sted, skal jeg her meddele nogle enkelte Detailler.

Det var den 8. April. Nelson gik iland, ledsaget af Oberst Stewart, Kaptein Parker og Flere; paa Toldboden blev han modtaget af Kronprindsens Generaladjutant Kaptein Hans Lindholm, og her holdt de kongelige Ekvipager, der skulde befordre Admiralen og hans Følge til Slottet. Toldboden og Amaliegade vare fyldte med nysgjerrige Tilskuere, der trængtes for at faae et Glimt at se af den berømte engelske Admiral. Den lille engjede Mand i sin lange, mørkeblaa Uniformstrakke med Frakkeærmet flagrende, hvor den bortstødte Arm havde siddet, og den

Omtænbighed synes at tale for, at Willemoes med sit Batteri ogsaa maa have ligget i Linien. Efter at have udklæret disse Grunde, der uden at være direkte Beviser dog ved deres Sandsynlighed gjøre det rimeligt, at den norske Forsatter ved sin Omtale af Stillingen i det danske Centrum gjør sig skyldig i en Fejltagelse, skal jeg til Bekræftelse herpaa anføre en engelsk Autoritet, nemlig Naval Chronicle 1801 vol. 5. Det engelske Skrift opregner Skibene i den danske Forsvarslinie, en Liste, jeg som en Kuriositet meddeeler for at vise, at ikke alene Kampen med de gamle Blokflibe, men endogsaa Bogstaveringen af deres Navne har forvolbt Englænderne store Vanskeligheder, og bemærker derefter udtrykkelig:

„De med * mærkede vare placerede lidt bag ved de andre paa Grund af deres ringere Styrke; men om Aftenen den 1. April, lod Commodore Fischer, som saae Fjendens overlegne Antal, dem komme ind i Linien.“

brede, opkrampede Hat paa sit Hoved var langtfra nogen imponerende Skikkelse at se til, men Mængden stirrede i taus Erbødighed paa den fjendtlige Admiral med det alvorlige, næsten lidende Udtryk i sit brune, vejrslagne Ansigt, medens han langsomt førte op imod Amalienborg gjennem den tætte Mennekevrimmel; thi hvor bittert det end maatte være for enhver dansk Mand at se Sejrherreren gaa iland for at stille sine Betingelser for Vaabenstilstanden, var denne Hjælp trængt i Daggrunden, Alle tænkte maasse i dette Øjeblik kun paa, at det var the hero of the Nile, Manden fra de 100 Kampe, hvem hele Europa beundrede, at det var den udødelige Nelson selv, der førte forbi, og som deres Dine hvilede paa et eneste kort Minut.

Om Begivenhederne den Dag paa Slottet, hvor Underhandlingerne fandt Sted, fortæller Oberst Stewart i sin Dagbog:

„Ved den syvende Artikel i Traktaten opstod der megen Vanskelighed, og Forhandlingerne vare lige ved at blive afbrudte. De danske Besuldmægtigede tilstod oprigtigt deres Sympathi for det russiske Hof. Lord Nelson forsikrede dem med en Aabenhjertighed, som ikke er almindelig i Politiken, at hans Grund til at forlange saa lang en Vaabenstilstand som 16 Uger, kun var for at faae Tid til at optræde imod den russiske Flaade og derpaa atter vende tilbage. Da man ikke kunde blive enig om dette Punkt, hentydede en af de danske Besuldmægtigede til en Forhøvelse af Fjendtlighederne. Lord Nelson, som kunde tilstrækkelig godt Franst til at forstaa, hvad det var, der blev sagt, vendte sig om til en af sine ledsagere og sagde med Fryghed: „Fornye Fjendtlighederne! Fortæl ham, at vi er klar med et Øjebliks Varsel; — klar til at bombardere endnu i Aften!“ Den Besuldmægtigede gjorde en høflig Undskyldning, og Forhandlingerne fortsattes paa en mere forsonlig Maade. Om Varigheden af Vaabenstilstanden kunde man imidlertid ikke blive enige, og Forhandlingerne afbrødes klokken to efter Kronprindsens Opfordring. En Levée blev derefter afholdt i en af Galla-Salene, som var ganske blottet for Meubler af Frygt for Bombardement. Derefter gik man ovenpaa til en stor Diner. Prindsen

gik forrest. Lord Nelson, som støttede sig til en Vedsagers Arm, hvistte, idet han gik op ad Trapperne: „Omendskjøndt jeg kun har eet Dje, seer jeg dog, at Alt dette godt kan brænde!“ Han tænkte selv i dette Øjeblik mere paa Bombardementet end paa Middagen. Ved Taffet, som var paa 50 Kowerts, sad Lord Nelson ved Kronprindsens højre Haand, og der herskede megen Hjertelighed. De havde senere en privat Samtale i nogen Tid.“

I Løbet af denne Samtale eller maaste endog ved Wordet er det, at Nelsons bekjendte Ytring er falsk om Willemoës; C. F. Allen, Prof. C. Holm, Alex. Thorsøe og andre historiske Autoriteter omtale det uden noget Forbehold, og af udenlandske Forfattere skal jeg her nævne Skotskænderen Robert Southey, der i sin bekjendte Bog «the life of Nelson» udtaler sig paa følgende Maade om dette Spørgsmaal: „Under det paafølgende Maaltid udtalte Nelson sig med sin Karakters hele Oprigtighed om sine Fjenders Tapperhed. Han fortalte Prindsen, at han havde været i et Hundrede og fem Slag, men at dette havde været det frygteligste af dem alle. Franskmændene sloges tappert, sagde han, men de havde ikke i en Time udholdt den Kamp, som de Danske havde udholdt i fire. Han bad om, at Willemoës maatte blive ført frem for ham, og sagde til Prindsen, at han burde gøres til Admiral. Prindsen svarede: „Hvis jeg skulde gøre alle mine tapre Officiere til Admiraler, Mylord, vilde der ingen Kaptainer eller Lieutenanter blive tilbage i min Tjeneste.“

Jeg skal endvidere her citere den bekjendte tydske Historieforfatter C. Niebuhr, der netop i den Tid opholdt sig i Kjøbenhavn, var Vidne til Slaget paa Rheden og som i Breve til Madame Hensler giver interessante Skildringer af Begivenheder, Stemninger og Indtryk fra de bevægede Aprilbage. I et Brev, dateret den 14. April 1801, og som findes aftrykt i Taits «Edinburgh Magazine», hedder det blandt Andet:

„En af vore Lieutenanter, kun sytten Aar gammel (jeg troer, hans Navn er Willemose) har indlagt sig stor Hæder som Chef for Flaadebatteriet. Han havde Stilling ligeoverfor Nelson, og med den største sang-froid rettede han uafslædig sine Kanoner imod Skibets Kor. Hans Batteri blev tilsidst bragt til Tandsked; men han slap dog bort med det og bragte det i Sikkerhed. Det er allerede sat i Stand igjen og givet ham at kommandere. Igaar vare alle Officiererne, som hørte til Sø-Defensionen, tilfagte til det kongelige Taffel. Den unge Mand undstulde sig, da han vilde blive paa sin Post ombord i sit Batteri. Nelson har udtrykt Ønske om at se ham, da han i saa høj Grad havde tiltrukket sig hans Opmærksomhed.“

Endelig skal jeg anføre et Brev fra Kammerherre Schubart til hans Søster Grevinde Reventlow paa Brahe-Trolleborg, og da Brevet er dateret samme Aften, som Middagen fandt Sted paa Slottet, faaer det sin Betydning, ikke alene fordi det er nedskrevet under det umiddelbare friske Indtryk af det nylig Passerede, men ogsaa fordi Beretningen hidrører fra en Mand, der ifølge sin Stilling rimeligvis har været godt underrettet om disse Forhold. Kammerherre Schubart skriver:

„Admiral Nelson havde den Ære at dinere med Hans kongelige Højhed Kronprindsen, der behandlede ham med al mulig Høflighed, men svarede ham i Overensstemmelse med sin høje Karakter. Da han spurgte Prindsen, hvem den unge Officier var, der hele Tiden havde holdt sig med

sin Kanonbaad under hans Admiralskibs Kanoner og givet ham det glatte Lag, nævnedes Prindsen hans Navn. Admiralen sagde: „Deres Igl. Højhed burde udnævne ham til Admiral“ — hvortil Prindsen svarede: „Saa maatte jeg gøre alle Officiererne i min Flaade til Admiraler.“ Da Nelson talte til ham om sit Venkab for de Danske, sagde Prindsen paa Dansk, idet han vendte sig om mod sine Naboer: „Det er Fanden til Venner!“ . . .

Skjøndt efter det Foregaaende baade Robert Southey og Niebuhr udtale sig tydelig og bestemt om Willemoës, og skjøndt, som man kan se, Kammerherre Schubart i sit Brev ikke nævner den unge Officiers Navn, fordi han aabenbart forudsætter, at Grevinde Reventlow ikke er i Tvivl om, hvem det er, der er Tale om, skal jeg dog ikke lade mig nøje med disse og de talrige danske Forfatters Vidnesbyrd i denne Retning, men kun fastslaa her, at Nelsons smigrende Ord til Kronprindsen om en af de unge Skibshefer kun har kunnet gjælde den, som i Slaget kæmpede under hans Øjne og som havde havt den Ære at have selv Admiralskibet, Linieskibet „Elephant“, til Modstander den 2. April.

For at klare dette Spørgsmaal og modbevise den rejsste Paastand, at „Hajen“ i Modsetning til „Flaadebatteriet“ kæmpede under Admiral Nelsons Øjne, skal jeg først og fremmest henlede Opmærksomheden paa Nelsons «Orders for the attack», som findes meddelt i Naval chronicle. Gjennemgaaer man denne, der med stor Nøjagtighed anviser Linieskibene den Plads, de skulde indtage under Kampen, seer man, at „Glatton“s Ordre lyder paa: «to pass the «Ardent», and anchor abreast of Nr. 9 a sixty-four gun Ship Hulk», (at passere „Ardent“, og ankre udfor Nr. 9, et Blokskib paa 64 Kanoner), at „Bellona“ har Ordre «to give her attention to support the «Glatton», medens Admiralskibet til Modstander havde udsøgt sig Nr. 13, der i Ordren betegnes som et 74 Kanonskib. De her omtalte danske Skibe ere ikke til at tage fejl af; Nr. 13, det eneste Skib i Linien, som førte 74 Kanoner, er Linieskibet „Sjælland“, og Nr. 9 er Linieskibet „Dannebrog“ paa 60 Kanoner.

Var den engelske Angrebs-Ordre bleven efterfulgt i hele sin Udstrækning, vilde „Elephant“s Plads have været saa nordlig i Linien, at „Hajen“ uden Spørgsmaal ikke vilde have været et eneste Skud med Admiralskibet; men som bekjendt skete der det Uheld, at „Agamemnon“, hvis Plads var anvist sydligt paa Fløjen, under Opsejlingen blev staaende paa Sydensiden af Middagrunnen, og samme Skjæbne ramte „Bellona“, der kom for nær til Vestkanten af Middagrunnen. Som Følge heraf blev hele den engelske Linie forrykket noget sønderefter, saaledes, at „Elephant“ kom til at ligge paa „Dannebrog“s Bøug udfor Abningen imellem dette Skib og Flaadebatteriet, medens „Glatton“ ankrede omtrent udfor Stykprammen „Hajen“. „Dannebrog“ modtog Ilden fra begge de to engelske Linieskibe, og samtidig kæmpede „Elephant“ med „Flaadebatteriet“ og „Glatton“ med „Hajen“.

At den ovenfor omtalte Stilling af Skibene er korrekt, herpaa vil jeg anføre som Vidne en Mand, der som Djevne ikke alene var tilstede under Slaget, men som sandsigt sig netop ombord i det Skib, hvis nøjagtige Plads det gjælder at bestemme. Det er den engelske Oberst Stewart, Chefen for den Infanteri- og Artilleristyrke, der fulgte med Flaaden. Obersten skriver:

„Slaget begyndte kl. fem Minuter efter ti, og inden kl. halvelve var Kampen almindelig. „Elephant“'s Plads var i Centrum, overfor den danske Commodore, som kommanderede fra „Dannebrog“, Kapitain F. Braun. „Glatton“ havde Stilling umiddelbart agten for os.“ Det samme Vidnesbyrd om det engelske Admiralskibs Stilling under Kampen bringes os igjennem Kommandeur Fischers officielle Rapport, hvori det hedder: „Allerede kl. halvtolv blev Orlogsskibet „Dannebrog“, paa Siden af hvilket Vice-Admiral Nelson laa, stød i Brand.“

Som Følge heraf maa det være klart, at selv om Lieutenant Müller ombord i „Hajen“ under Slaget har haft Lejlighed til at beskyde Admiralskibet, har han dog først og fremmest maattet anvende sit Artilleri for at holde det Linieskib fra sig, der var anført en Kabellængde eller saa tværs ud for ham, og hvad Lieutenant Willemoës angaaer, da omtaler E. F. Allen i sin Beskrivelse af Slaget hans Kamp med Nelsons eget Skib, og endvidere skriver Z. C. Tuxen, at „Flaadebatteriet bestød det engelske Admiralskib med saadan Voldsomhed, at den berømte engelske Admiral faldt i Beundring deraf og senere fik Lejlighed til at omtale, hvormeget dette Batteri havde generet ham. Det var kommen saa tæt ind under Vaaringen paa „Elephant“, at han derfra kunde beskydes med Musketter, hvorved han mistede adskillige af sine Folk.“

Den tidligere citerede skotske Forfatter Southey giver i sin Biografi af Nelson følgende Oplysninger om dette Punkt:

„En syttenaarig Yngling ved Navn Willemoës udmærkede sig særlig paa denne minderbærbige Dag. Han havde frivillig taget Kommandoen over et flydende Batteri, en Lømmersflaade (a raft), der kun bestod af nogle sammen-naglede Bjælker med et Gulv (a flooring) til at bære Kanonerne: den var firkantet, med et Brystværn med Kanonporte og uden Master; den førte fireogthve Kanoner og hundredeogthve Mand. Med denne lagde han sig under „Elephant“'s Spejl under de agterste Jagerkanoners Rækkevide; og under en stærk Ild af mindre Vaaben fra Marineerne kæmpede hans Flaadebatteri, lige til Vaabenstilstanden forlyndtes, med en saadan Dydighed og Mod, at det valte Nelsons varmeste Beundring.“

Uagtet jeg ifølge Ovenstaaende mener at have godtgjort, at det har været „Flaadebatteriet“, der kæmpede imod det engelske Admiralskib, skal jeg for Fuldstændigheds Skyld dvæle et Øjeblik ved den Antagelse, at „Hajen“ laa lige under Nelsons Dje. Havde dette virkelig fundet Sted, eller med andre Ord, var „Elephant“ gaaet tilankers udfor „Hajen“ og ikke, som den gjorde, lidt nordenfor Linieskibet „Dannebrog“, vilde den lille danske Pram som Følge heraf have haft to engelske Linieskibe kreds paa Livet af sig: thi vi vide med Bestemthed af Oberst Stewarts Beretning, at „Glatton“ ikke laa sydligere, end at den var varmt engageret med „Dannebrog“, der laa den fjernere, og endvidere, at det var „Glatton“'s Kanonader, der stød det danske Linieskib i Brand. „Elephant“'s og „Glatton“'s samlede Artilleri, der udgjorde 118 Kanoner, kunde i den antagne Stilling uden helt at afbryde Kampen med „Dannebrog“ i en Haandevending have blæst „Hajen“ bort fra sin Post med dens 18 Kanoner, og i ethvert Tilfælde maatte den have lidt frygtelige Tab; men dette staaer i den fuldstændigste Modstrid med de virkelige Forhold.

Gjennemgaaer man nemlig Tabslisterne fra Slaget paa Rheden, vil man støde paa en Kjendsgjerning, der er tilstrækkelig til at kuldkaste den i „Fra Krigens Tid“ fremsatte Anskuelse om Skibenes Stilling i Centrum; det er den Omstændighed, at „Hajen“ af alle Sødefensionens 17 Skibe, der virkelig kom til at deltage i Kampen, har lidt det ringeste Tab, idet kun 7.4 pCt. af dens Besætning er bleven dræbt eller saaret, medens samtidig „Flaadebatteriet“ møder med et Tab af 38.0 pCt. det næsthøjeste af alle Defensionens Skibe.

Disse Tal ere ikke uden Vigtighed, da de saa at sige fuldstændiggjøre Forstaaelsen af Situationen og faae Sandheden frem for Dagens Lys:

„Dannebrog“ har ligget som et Brændpunkt for de to engelske Linieskibes Ild, der anvendte deres bedste Kræfter paa at knuse det danske Kommandoskib; med de Kanoner, som „Glatton“ kunde undvære, har den engageret Stykprammen „Hajen“, og paa samme Maade er „Flaadebatteriet“ nordenfor „Dannebrog“ bleven angrebet af „Elephant“.

„Hajen“ har ligget saa langt fra „Glatton“, at dette Skib kun har kunnet anvende sit Artilleri imod den, og dette er Grunden til dens ringe Tab, hvormod „Flaadebatteriet“ har været saa tæt oppe under det engelske Admiralskib, at det ogsaa har været udsat for Geværilden fra „Elephant“'s rifle-men, der pillede Folkene bort og voldede det store Tab ombord hos Willemoës. At Lieutenant Willemoës' Bedrifter den 2. April fra et militairt Standpunkt bleve stillede høiere, end hvad der blev præsteret ombord i „Hajen“, synes at fremgaa af den Omstændighed, at af de to Skibe kun „Flaadebatteriet“ blev omtalt i Kommandeur Fischers officielle Rapport om Slaget til det fgl. Admiralitets- og Kommissariats-Kollegium, og at denne Mening ogsaa har været rodfæstet og udbredt i videre Kredse, faaer man et Bevis for ved at gjenneengaa „Hæbersminde for 2. April 1801, eller Sange og Digte, udfkomne i Anledning af Krigen mellem England og Danmark“, en Bog, som findes paa det store fgl. Bibliothek. I denne righoldige Samling, der staaer som et Gjenstykke, en tro Afspjæling af den løstede Stemning, der rørte sig i Folket efter Slaget paa Rheden, træffer man begejstrede Sange, som berømme de danske Søhelte den 2. April; som nedestaaende Brudstykker vise, møder man Willemoës' Navn paa mangfoldige Steder, og da jeg samtidig ikke i et eneste af disse Digte engang har fundet Nicolai Müllers Navn nævnt, tør jeg vel nok med Rette hævde, uden derfor i ringeste Maade at undervurdere den unge Normands tapre Forsvar ombord i „Hajen“, at Lieutenant Peter Willemoës i de Dage, da Begivenhederne frisk og frodigt var i Alles Minde, stod som den fejrede Helt, Nelsons haardnakkede Modstander.

Danske Sømands Hæder.

En Fischer — Lassens — Misbrichts Mod
Og Tapperhed;
En Kosøed — Braun — ja Thurahs Blod
Og Andres med
Besegle samtlig Danstkes Roes.
Uvant til Strid —
Stred ogsaa unge Willemoës
Med Helteslid.
Held fejrvigtronedes Danstet!

A. Jørgensen, Translateur.

Nu med sin „Hjælper“ Kistenfold
Sees djærv og raft fremstride;
Saa Rothe, uforfagt og sold,
Saa Fasting, flere, stride;
Saa unge flinke, Willemoes,
Dg alle, alle evig Roes
Erhverved' sig, erhverved' os
Som Mand, paa hvem vi lide.

Fram.

Sjærtorsdag 1801.

Selv hist en Yngling modner alt
Bed Dagens Mand til Mand.
Sjændt Sneise ved hans Side faldt,
Bor Willemoes holdt Stand.
Ej skal min Sang Dig, Yngling, prise:
Kun Nelsons Roes Dig Banen vise!
Ehi skjænte Fædrelandets Flag
Dig mangen Hædersdag!

Sander, Professor.

Soslaget paa Kjobenhavns Rhed.

Swad er det for en Mand, som Tordenstøen kalder,
Bestiger den, og suel med Druelast nedfalder
Dg krydser i den Damp bag hjætte Willemoes!
Jo Yngling! Tordenstøen er Bidne til din Roes;
Med navnløs Fryd han ser Dig drille Nilens Kjempe,
Dg med din liden Kraft hans Overmod at dempe,
Han kalder Dig sig Selv, og gaar i Dampen bort.

C. Hertz.

Der er et Punkt endnu, som dog synes ikke at være uvæsenligt, nemlig den Omstændighed, at Nelson ikke har behøvet at ønske at lære Lieutenant Müller at kende eller havt Anrsag til at anmode om, at han maatte blive ham forestillet, af den simple Grund, at han allerede kendte

ham. I den tidligere omtalte Biografi, der støtter sig til efterladte Meddelelser af Müller selv, fortælles der jo, hvorledes han, efter at „Hajen“ havde overgivet sig som Krigsfange, blev ført ombord i Flagskibet „Elephant“ og i Nelsons egen Kahyt blev forestillet for Admiralen og havde en Samtale med ham. I Overensstemmelse hermed beretter den norske Bog naturligvis ikke, at Nelson i sin Samtale med Prindsen ytrede, at han ønskede at se sin Modstander, og nævner kun, at han anbefalede ham til Forfremmelse paa Grund af hans Tapperhed; men alle andre Beretninger om denne lille Episode samstemme deri, at den engelske Admiral var uvidende om, hvem det var, der saalænge havde kæmpet imod „Elephant“s Kanoner, og lægge Hovedvægten paa, at han ønskede, nu da Slaget var endt, at staa Ansigt til Ansigt med den unge Skibschef, der uforfagt havde taget Kampen op med selve Flagskibet og som, kun et Barn af Aar, i henved fire Timer havde holdt Stand imod Sejrherren fra Nilen.

Hermed vil jeg slutte, idet jeg antager, at intet Punkt i den norske Paastand er forblevet ubesvaret. Jeg skal ikke udtale nogen Mening, om det vil lykkes at bringe nye Synspunkter frem i denne Sag; men skal det historiske Grændsestjæl for Alvor flyttes, da maa der mere til end det, som er kommet for Dagen ved Udgivelsen af „Fra Krigens Tid“; kun en energisk Prøvelse og Kuldkastelse af de her fremsatte Bidnesbyrd, kun klare Beviser og nye, hidtil ubenyttede Kilder vil føre til Maalet. Indtil dette skeer, troer jeg, at den tapre norske Officiers altfor ivrige Beundrere ville handle rettest i at lade „Hajens“ Chef stryge sit Flag, og lade Willemoes sejle sin Kours videre gennem Aarhundrederne med Bimpelen vajende højt og Nelsons Roes slynget i Krandsen omkring sit Navn.

Grevinde Ida Hahn-Hahn.

Mange er der vistnok neppe herhjemme af den nulevende Generation, der kende stort mere til Grevinde Ida Hahn-Hahn end netop hendes Navn. Gaaer man et Slægtled længere tilbage i Tiden, vil man derimod sikkert træffe Adskillige, som mindes, at de i deres Ungdom have fordsøjet adskillige af den meget skrivende Grevindes Romaner, og som maatte med Forbauselse ville erfare, at først nu har Døden bragt Afslutning paa et Liv, hvis Betydning for Omverdenen alt længst var forbi, tiltrods for en Produktivitet, der stadig, endog lige til ifjor, forsynede Læsemarkedet med nye Produkter. Grevindens litteraire Betydning var forlængst forbi, om end Døden først nu har gjort Ende paa den urolige, higende Sjæls Vængler og Drømme. Den Kvinde, hvem man engang kaldte „den tydske George Sand“, hvis mangfoldige Romaner og andre Skrifter ikke mindre end hendes paa Afvejlinger saa rige Liv, hvoraf disse vare et Udslag, vare Gjenstand for saamegen Omtale, var i Virkeligheden en aandelig bevæget og begavet, men stedse søgende Kvindesjæl, uden Herredømme over sig selv, stedse givende sig hen med hele sin varme Naturs Tillid, men aldrig findende det, hun søgte, aldrig havende naaet et Maal, uden at stræbe efter et nyt, som

maaeste ikke engang stod hende selv klart. Et kort Omrids af hendes i mange Henseender interessante Livsforløb — tegnet efter fremmede Kilder — vil bedst vise dette.

Det „lykkelige“ Mecklenburg, hvor Stofkeprygl endnu den Dag idag betragtes som det fra Fædrene nedarvede og ene saliggjørende Middel til at bevare Afstanden mellem Herkabet og dets Folk, var Grevindens Fødestavn. At denne Tradition ogsaa hørte hjemme i Grevindens Slægt, derpaa har man et Bevis i et i hin Tid berømt Ukas, som et Medlem af hendes Familie udstedte i 1861, og som dengang valte almindelig Glæde udenfor Mecklenburg. Det begyndte saaledes: „An meine sämmtlichen Beamten und Dienerschaften, die mein Brod essen und denen mich Gott zum Herrn gesekt“. Men den Hahnste Slægt udmærkede sig desuden ganske særlig ved sin Rigdom paa Originaler. Navnlig gjælder dette om Grevindens Fader, den for sin ulykkelige Kjærlighed til Skuespillere og Skuespil næsten historisk berømte „Theatergreve“ Carl Friederich Hahn-Neuhaus, om hvem man har en utrolig Mængde Anekdoter. Hans Theaterliebhaveri slugte en hel Formue; men Grevnen erklærede med stor Sindssø, da han var ruineret, at hvis han blev rig igjen, vilde han gjerne endnu engang anvende